

УДК 336.132.11

ПРАГМАТИКА І ПРОБЛЕМАТИКА ВПРОВАДЖЕННЯ ПРОГРАМНО-ЦІЛЬОВОГО МЕТОДУ В БЮДЖЕТНИЙ ПРОЦЕС

Наталія Володимирівна ТКАЧЕНКО

д.е.н., професор, завідувач кафедри фінансів Черкаського інституту банківської справи

УБС НБУ (м. Київ)

E-mail: tkachenko_n@list.ru

Анотація. Систематизовано відмінності між програмно-цільовим та постатейним методами формування бюджету. Обґрунтовано переваги програмно-цільового методу бюджетного планування та визначено особливості й передумови його застосування в Україні.

Аннотация. Систематизированы различия между программно-целевым и постатейным методами формирования бюджета. Обоснованы преимущества программно-целевого метода бюджетного планирования и определены особенности, предпосылки его применения в Украине.

Ключові слова: бюджетний процес, бюджетні ресурси, державні фінанси, бюджетна програма, постатейний метод, програмно-цільовий метод, ефективність бюджетних витрат.

Ключевые слова: бюджетный процесс, бюджетные ресурсы, государственные финансы, бюджетная программа, постатейный метод, программно-целевой метод, эффективность бюджетных расходов.

Постановка проблеми. Сучасний стан функціонування бюджетної системи вимагає забезпечення прозорості, самостійності у процесі формування та використання бюджетів з метою підвищення ефективності державних послуг. Так, витрати перерозподілу національного продукту державою виявляються дуже високими, а позитивні соціально-економічні результати державної діяльності виявляються неспіврозмірними обсягу витрачених ресурсів. До того ж особливої актуальності такі питання набувають під час фінансово-економічної кризи, а саме: в умовах зниження сукупного попиту, щорічного скорочення податкових надходжень та практики формування бюджетів на наступні фінансові роки з великими дефіцитами.

У ситуації бюджетної кризи необхідні радикальні заходи щодо скорочення витрат при одночасному утриманні колишніх позицій в частині досягнутого рівня надання бюджетних послуг. Традиційні методи підвищення ефективності видатків бюджету (насамперед, відкриті конкурси, посилення фінансової дисципліни та казначейські технології) практично вичерпали себе і не можуть вирішити існуючих проблем незбалансованості бюджету або недостатньої якості бюджетних послуг.

З 1990-х років минулого століття у багатьох країнах у рамках концепції бюджетування, орі-

єнтованого на результат, почали розгортатися реформи з підвищення ефективності державних фінансів, спрямовані на підвищення результативності та прозорості фінансової системи держави. Одним із основних напрямків реформування бюджетного процесу є перехід на середньострокове бюджетне планування та бюджетування, орієнтоване на результат, головним елементом та інструментом яких є програмно-цільовий метод управління і бюджетного планування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання важливості застосування програмно-цільового методу бюджетного планування висвітлено в працях багатьох вітчизняних і зарубіжних вчених, а саме: І. Алексеєнко [7], К. Бексултанова [1], В. Дем'янишина [2], Л. Кондусова [7], А. Матненко [4], І. Нескородева [7], І. Ускова [8], С. Фролова [9], І. Щербини [6], С. Яницька [10] та ін. Водночас в умовах нестабільності та низької конкурентоспроможності вітчизняних компаній, роль держави повинна бути домінуючою. Потужним інструментом в руках держави є бюджет, який може і повинен бути джерелом соціально-економічного розвитку в країні. Ця проблематика заслуговує на постійне та ретельне дослідження, оскільки в сучасних умовах актуалізації набувають питання підвищення результативності бюджетних витрат для вирішення

пріоритетних завдань соціального-економічного розвитку країни.

Метою статті є систематизація відмінностей між програмно-цільовим та постатейними методами формування бюджету, а також обґрунтування переваг програмно-цільового методу бюджетного планування та виявлення особливостей його застосування в Україні й причин, які заважають повноцінному впровадженню в практичну діяльність.

Обґрунтування отриманих наукових результатів. Донедавна в країні у процесі формування бюджетів застосовувався постатейний (традиційний або затратний) метод, при якому видатки плануються на короткострокову перспективу – один рік, а основна увага зосереджується на поточних видатках і адміністративних потребах, які, як правило, визначаються з використанням затверджених норм і нормативів.

За таких умов система бюджетного планування характеризується високою централізацією управління суспільними фінансами й суворим контролем за цільовим витрачанням фінансових ресурсів. Основними інструментами, які забезпечують такий контроль, є детальна економічна бюджетна класифікація, відповідно до якої проводиться розподіл бюджетних коштів, чіткий бюджетний розпис, порядок затвердження і доведення лімітів бюджетних зобов'язань.

Основною перевагою постатейного бюджетування є розподіл бюджетних коштів за видами витрат, за рахунок чого створюються умови для контролю за цільовим використанням бюджетних коштів. Водночас, недоліками традиційного способу бюджетування є: по-перше, відсутність взаємозв'язку коштів, що витрачаються, як із плановим, так із фактичним результатом (у такому разі під 100 % виконанням бюджету розуміється, що 100 % запланованих до витрачання коштів державного бюджету є успішно витраченими), тобто знівельована система оцінки результативності та ефективності бюджетних витрат.

По-друге, високий ступінь деталізації витрат не сприяє гнучкості виконання бюджету. Це пов'язано з тим, що на практиці впродовж фінансового року витрати можуть неодноразово корегуватися як з кількісної, так і якісної позицій. Вимоги до високого ступеня формалізації бюджетних витрат знижують потенційні можливості планування.

По-третє, низький рівень відповідальності безпосередньо бюджетотримувачів, що не сприяє подальшому підвищенню ефективності

управління державними фінансами. Ступінь відповідальності розпорядників бюджетних коштів впливає із їх повноважень та обмежений дотриманням вимог зі своєчасного, повного і цільового витрачання бюджетних коштів. Так, навіть за бажання суб'єктів бюджетного планування ефективно використати бюджетні ресурси в подальшому може призвести до зменшення асигнувань таким суб'єктам на наступний плановий період. У разі ж нехватки фінансових ресурсів, що виникає внаслідок неефективного управління ними, кошти виділяються «зверху».

По-четверте, хоча й до повноважень розпорядників бюджетних коштів належить процедура контролю, але об'єктом його є лише цілове використання грошових ресурсів, обсяги та строки витрачання, відповідність витрат детальному плану. Розподіл бюджету відбувається лише на основі функціональної та економічної класифікацій витрат, наприклад, заробітна плата, медикаменти, соціальні або капітальні трансферти тощо. При цьому він має вигляд форм, заповнених даними щодо основних видів видатків, але не містить жодної інформації про ціль їх здійснення та потенційний ефект. Тобто така методологія не має чіткого зв'язку між ресурсами, які були витрачені, та результатами, які отримала громадянська. Понад те, такий розподіл не дозволяє ні законодавчій, ні виконавчій гілці влади визначити ефективність та результативність профінансованих послуг. При цьому результативність, а тим паче раціональність та соціальний ефект від таких витрат залишаються за межами контролю.

Не можна оминути увагою і те, що при постатейному підході бюджет спрямований на утримання бюджетних організацій, за відсутності аналізу кінцевого результату та доцільності існуючої мережі установ. Це не дозволяє розвивати надання послуг на конкурентній основі, оскільки не відстежується та не оцінюється продуктивність / ефективність як співвідношення вартості наданих послуг до суми бюджетних коштів, що були витрачені для надання цих послуг, то можна зробити висновок, що головною метою фінансування стає утримання мережі установ, що історично склалася.

Водночас, стимулювання економічного зростання можливе за рахунок тісного взаємозв'язку бюджетних витрат із пріоритетами державної політики. Головною метою при цьому є підвищення ефективності державних витрат, тобто досягнення результатів із меншими затратами. За таких умов актуальності набуває застосування

програмно-цільового методу бюджетного планування, а також більш тісна ув'язка бюджетного планування з прогнозом соціально-економічного розвитку та довгостроковими цільовими програмами.

За використання програмно-цільового методу формування бюджетних витрат аналізують не тільки планові показники, а й показники результативності за попередні періоди. Програмно-ці-

льовий метод передбачає планування бюджету не лише на наступний рік, як при постатейному методі, а й на перспективу, тобто програмно-цільовий метод формування бюджету сприяє застосуванню перспективного бюджетування (планування видатків на кілька років).

Основні відмінності між програмно-цільовим та постатейним методами формування бюджету представлено в таблиці 1.

Таблиця 1

Основні відмінності між програмно-цільовим та постатейним методами формування бюджету

Постатейний метод	Програмно-цільовий
Відсутнє належне обґрунтування видатків бюджету при його підготовці, аналізі та ухваленні відповідних рішень	Властиве детальне обґрунтування видатків бюджету при його підготовці, аналізі та ухваленні відповідних рішень
Обґрунтування бюджетних запитів відповідно до визначених норм, за допомогою оперування такими економічними категоріями як зарплата, витрати на енергоносії тощо, замість того, щоб ставити питання про доцільність цих видатків	Обґрунтування бюджетних запитів, з огляду на фактичні та планові показники результативності
Відповідальність пов'язана лише зі своєчасним, повним і цільовим витрачанням бюджетних коштів	Відповідальність за виконання програм, оскільки за кожною бюджетною програмою передбачено закріплення конкретного відповідального виконавця (бюджетної установи, конкретних осіб)
Складність розуміння конкретного напрямку фінансування	Посилення прозорості витрачання бюджетних коштів
Відсутність стимулів до скорочення витрат та економії бюджетних коштів	Орієнтованість на раціональність використання та економію бюджетних коштів
Недостатня орієнтованість на досягнення конкретних результатів діяльності, оскільки фінансується факт існування об'єкта фінансування	Наявність змагальності, тобто спрямованості державних ресурсів до тієї сфери, де вони можуть бути використані з максимальною віддачею

У найширшому розумінні програмно-цільовий метод – це метод планування, виконання та контролю за виконанням бюджетів всіх рівнів, заснований на застосуванні цільових програм в умовах середньострокового фінансового планування з контролем результатів, отриманих від використання бюджетних коштів. Програмно-цільовий метод передбачає розподіл коштів залежно від поставлених перед розпорядниками цілей, відповідно до пріоритетів соціально-економічної політики та в межах прогнозованих на довгострокову перспективу ресурсів бюджету.

Застосування зазначеного методу, по-перше, дозволить проконтролювати відповідність витрачених ресурсів та отриманих прямих і соціальних результатів, оцінити значимість, економічну і соціальну ефективність тих чи інших

видів діяльності, що фінансуються з бюджету. По-друге, такий метод неодмінно пов'язаний із впровадженням системи середньострокового фінансового планування, коли бюджет затверджується паралельно із формуванням середньострокового плану соціально-економічного розвитку.

Отже, правомірним є визнання того, що програмно-цільовий метод включає взаємопов'язану сукупність таких елементів: заходи (дії) та їх виконавці; цілі і параметри, виражені в конкретних результатах (кількісних і якісних) реалізації програми; ресурси – фінансові ресурси та інше майно, трудові ресурси.

Помилковим було б твердження, що при застосуванні програмно-цільового методу не використовуються інші методи бюджетного планування [6]. Серед таких методів базовими є

балансовий, нормативний та метод екстраполяції. Так, балансовий метод є методом кошторисного планування, тому він є основним при постатейному бюджетуванні. За його допомогою встановлюється тотожність між джерелами фінансування та обсягами і напрямками використання бюджетних коштів.

Нормативний метод використовується для розрахунку окремих статей бюджетних витрат за економічною класифікацією, що базується на узагальнених (наприклад, щодо кількості населення) або деталізованих нормативах (наприклад, посадові оклади або пільги окремим категоріям згідно із законодавством).

За допомогою методу екстраполяції розраховується прогноз доходів та витрат на плановий або прогнозні бюджетні періоди на основі оцінки динаміки бюджетних показників (з урахуванням факторів потенційного впливу, таких як прогноз коливання цін на енергоресурси тощо).

Програмно-цільовий метод поєднує усі наведені методи та додає елементи, за допомогою яких встановлюється взаємозв'язок між ресурсами та результатами, тобто відбувається перехід від парадигми «управління затратами» до парадигми «управління результатами». До того ж, вимога бюджетної прозорості в управлінні суспільними фінансами найкраще забезпечується за допомогою досліджуваного методу.

Іншими суттєвими перевагами програмно-цільового методу бюджетного планування, на нашу думку, є:

- врахування віддаленості наслідків ухвалених рішень, що дозволяє порівнювати різні способи досягнення поставлених цілей, проводити вибір оптимальних рішень з урахуванням можливості реалізації різних сценаріїв розвитку;
- використання для планування витрат як органів державної влади та місцевого самоврядування, так і окремих бюджетотримувачів (міністерств, відомств, бюджетних установ, державних підприємств тощо);
- прилежність до всього бюджетного процесу, починаючи від підготовки проекту до контролю за витрачанням бюджетних коштів;
- активізація діяльності всіх учасників бюджетного процесу стосовно підвищення віддачі від використання бюджетних коштів;
- зміна характеру відповідальності органів управління: акцент переміщується з контролю за цільовим використанням коштів на контроль за відповідністю досягнутих результатів встановленим цілям;

- економія бюджетних коштів за рахунок підвищення ефективності роботи державного сектора;

- можливість порівняти кілька пропонуєваних варіантів програм з погляду очікуваних результатів і витрат;

- підвищення контролю за діяльністю міністерств і відомств шляхом встановлення показників результативності та порівняння фактично досягнутих результатів із запланованими;

- скасування дублюючих одна одну програм, неефективних програм;

- зміщення акцентів у бюджетному процесі з «управління бюджетними ресурсами (витратами)» на «управління результатами»;

- раціональність розподілу бюджетних коштів за пріоритетними напрямками;

- допомога урядовцям у встановленні пріоритетів у межах існуючих фіскальних обмежень, а також отриманні зворотної інформації від населення про рівень задоволення послугами, наданими за рахунок бюджетних коштів;

- забезпечення прозорості бюджетного процесу, наявність чітко зрозумілих цілей, завдань, які вирішуються, підвищення контролю за результатами виконання бюджетних програм;

- проведення оцінки діяльності учасників бюджетного процесу щодо досягнення цілей і завдань, аналіз причин неефективності їх роботи;

- чіткий розподіл відповідальності за реалізацію бюджетних програм між головним розпорядником коштів і безпосередніми виконавцями;

- підвищення відповідальності розпорядника бюджетних коштів за фінансове забезпечення бюджетних програм і результати їх виконання;

- якісні зміни в розробленні бюджетної політики, ефективності розподілу і використання бюджетних коштів.

В Україні з 2002 року здійснюється реформування державних фінансів через запровадження середньострокового планування та комплексного використання програмно-цільового методу. Так, відповідно до «Концепції застосування програмно-цільового методу у бюджетному процесі», затвердженої Кабінетом Міністрів України від 14 вересня 2002 р. метою запровадження програмно-цільового методу у бюджетному процесі є встановлення безпосереднього зв'язку між виділенням бюджетних коштів та результатами їх використання.

У концепції застосування програмно-цільового методу було визначено такі елементи:

- 1) формування бюджету в розрізі бюджетних програм;

2) відповідальні виконавці бюджетних програм;

3) прив'язка коду бюджетної програми до коду функціональної класифікації видатків бюджету;

4) складові елементи бюджетної програми (мета та завдання бюджетної програми; напрями діяльності, які повинні відповідати завданням і функціям головного розпорядника бюджетних коштів; результативні показники – кількісні та якісні, які характеризують результати виконання бюджетної програми і підтверджуються статистичною, бухгалтерською та іншою звітністю, та які дають можливість здійснити оцінку використання коштів на виконання бюджетної програми);

5) застосування середньострокового бюджетного планування;

б) паспорт бюджетної програми.

Програмою економічних реформ на 2010–2014 роки передбачено:

- впровадження програмно-цільового методу на місцевому рівні;

- удосконалення систем моніторингу й оцінювання використання бюджетних коштів;

- підвищення прозорості формування й виконання місцевих бюджетів шляхом зміни періодичності публікації й розширення обсягу інформації про виконання місцевих бюджетів;

- впровадження середньострокового планування, на рівні місцевих бюджетів;

- закріплення в законодавстві норм, що визначають процедуру середньострокового планування;

- розроблення методології середньострокового бюджетного планування;

- запровадження програм розвитку регіонів на середньострокову перспективу.

Відповідно до етапів проведення реформ міжбюджетних взаємовідносин до кінця 2012 року заплановано впровадження програм розвитку регіонів на середньострокову перспективу, а до кінця 2014 року – запровадження середньострокового бюджетного планування на місцевому рівні та повномасштабне запровадження програмно-цільового методу.

Цілі Програми економічних реформ Президента України знайшли своє відображення у новій редакції Бюджетного кодексу України (від 08.07.2010 року № 2456-УІ). Відповідно до ст. 2 Бюджетного Кодексу: програмно-цільовий метод у бюджетному процесі – метод управління бюджетними коштами для досягнення конкрет-

них результатів за рахунок коштів бюджету із застосуванням оцінки ефективності використання бюджетних коштів на всіх стадіях бюджетного процесу.

Водночас на фоні врахування переваг застосування програмно-цільового методу, варто відзначити і недоліки, властиві цьому методу. Так, його застосування не є повномасштабним, оскільки використовуються лише окремі елементи програмно-цільового методу. У зв'язку із фрагментарністю нормативно-правового регулювання елементів програмно-цільового методу та слабкістю вимог щодо відповідальності керівників бюджетних установ за ефективність використання бюджетних коштів, застосування цього методу на рівні державного бюджету є здебільшого формальним, що, у свою чергу стримує якісне надання державних послуг та ефективне використання бюджетних коштів.

До того ж впровадження програмно-цільового методу в бюджетний процес на сучасному етапі розвитку України так і не зумовило адекватного приросту ефективності бюджетних видатків, тим паче, необґрунтоване фінансування чисельних державних програм до цього часу зумовлює розпорошування обмежених бюджетних ресурсів та ще більше зниження ефективності їх витрачання, перетворюючи впровадження програмно-цільового методу на самоціль.

Такий стан речей зумовлений, насамперед, комплексом факторів: по-перше, прийняттям значної кількості неякісних та неузгоджених між собою програм, неналежного їх фінансування, відсутністю дієвих заходів щодо контролю за їх виконанням; по-друге, нечіткістю визначення мети, завдань та заходів у межах програм, їх нереалістичністю чи недосяжністю, наслідком чого є недовірливість заходів з реалізації програми; по-третє, негнучкістю та інертністю бюджетних програм, адже зміна або коригування таких програм потребує внесення змін до бюджету територіальної громади, що, як правило, є складним та довготривалим процесом.

Найбільш важливим при застосуванні програмно-цільового методу є побудова чітко сформульованих показників результативності та формування їх цільових значень. Водночас, проблема визначення ефективності пов'язана з тим, що суспільні блага та послуги важко піддаються кількісній оцінці. Так, показник результативності є описовим або кількісним індикатором, що характеризує результат діяльності або успішність руху до досягнення поставленої мети. Од-

нак: деякі види діяльності та результати важко піддаються кількісному виміру; на практиці виявляється дуже важко оцінити кінцеві результати діяльності в чистому вигляді, без урахування впливу зовнішніх факторів; в певних ситуаціях результати діяльності важко-передбачувані.

Варто зауважити, що сучасних умовах потрібна перебудова бюджетного процесу, щоби у розпорядників бюджетних коштів виникала зацікавленість у підвищенні ефективності їх використання, досягненні результатів. При цьому, повинна існувати можливість скорочення або повного припинення фінансування держпрограм у разі їх неефективної реалізації. Це дозволить створити між міністерствами і відомствами конкуренцію за бюджетні ресурси, яка в підсумку посприє підвищенню якості державних послуг.

Підвищення відповідальності за використання бюджетних коштів має супроводжуватися збільшенням самостійності у їх витрачаннях. Розпорядники бюджетних коштів та бюджетотримувачі повинні мати більшу свободу у використанні коштів у рамках виконуваних програм для досягнення поставлених результатів (самостійність в оперативному управлінні витратами, економії коштів, зміні структури витрат за дотримання лімітів асигнувань, зокрема в рамках програм).

Для повноцінного впровадження в практичну діяльність програмно-цільового методу необхідно:

- створення системи врахування потреби в надаваних послугах;
- аналіз і оцінка причин відхилень затверджених річних показників витрат від фактичних витрат у результаті виконання бюджетів;
- впровадження механізмів формування видаткової частини бюджету, які забезпечують взаємозв'язок обсягів бюджетного фінансування з системою заходів, спрямованих на досягнення заданих результатів;
- стимулювання органів управління, їх структурних підрозділів до пошуку резервів підвищення ефективності бюджетних витрат;
- створення системи моніторингу та результативності надаваних бюджетних послуг для оцінки якості роботи закладів бюджетної сфери та оцінки ефективності бюджетних витрат на основі аналізу ступеня досягнення кінцевих результатів;
- організація проведення опитування серед населення з метою виявлення переваг, визначення

пріоритетів у структурі бюджетних послуг, а також при здійсненні оцінки результатів діяльності установ бюджетної сфери та місцевих органів управління;

- розроблення методології стратегічного планування діяльності головних розпорядників бюджетних коштів, виходячи з визначених пріоритетів державної та регіональної соціально-економічної політики з метою формування засад для впровадження середньострокового бюджетного планування;

- запровадження програмної класифікації видатків місцевих бюджетів;

- розроблення базового переліку фінальних показників ефективного надання бюджетних програм.

Висновки. Недосконалість механізмів розробки, виконання та фінансування бюджетних програм, спрямованих на вирішення найактуальніших та найгостріших проблем, стає причиною розробки недієвої політики, а також неефективного, часом, нецільового використання бюджетних коштів.

Програмно-цільовий метод фінансування визнаний у багатьох країнах світу як найефективніший в організації державних витрат, оскільки він покликаний усунути існуючі недоліки затратної моделі формування бюджетів. Перехід до програмно-цільового методу управління державними фінансами дозволить щоби витрати державних фінансів мали цільову спрямованість, розпорядники бюджетних коштів несли відповідальність за досягнення запланованих результатів на фоні більшої свободи шляхів їх досягнення. При цьому діяльність адміністраторів програм оцінюється за допомогою індикаторів і показників ефективності реалізації конкретних бюджетних програм.

У цілому впровадження практики програмно-цільового планування сприятиме створенню системи ефективного державного управління. Вдосконалення та розширення сфери застосування програмно-цільового методу бюджетного планування передбачає формування та включення до бюджетного процесу процедури оцінки ефективності бюджетних витрат. На жаль, до нині не створено систему повноцінного моніторингу бюджетних асигнувань, не розроблено та законодавчо не затверджено оціночні показники. Але, зрозуміло, що розподіл бюджетних ресурсів повинен прямо залежати від досягнення конкретних результатів.

Список використаних джерел

1. Бексултанов К. Б. Субсидиарные механизмы в реализации программно-целевых методов управления и бюджетирования / К. Б. Бексултанов // Экономические науки. — 2010. — № 10. — С. 141–144.
2. Дем'янишин В. Г. Теоретична концептуалізація і практична реалізація бюджетної доктрини України : Монографія / В. Г. Дем'янишин. — Тернопіль : ТНЕУ, 2008. — 496 с.
3. Макашина О. В. Бюджетирование, ориентированное на результат [Электронный ресурс] / О. В. Макашина. — Режим доступа : ispu.ru/files/str_23-27.pdf.
4. Матненко А. С. Программно-целевой метод бюджетной деятельности : правовая характеристика / А. С. Матненко // Вестник Челябинского государственного университета. — 2009. — № 7 (145). — С. 34–37.
5. Мельникова Н. А. Зарубежный опыт использования программно-целевого бюджетирования в системе государственных финансов / Н. А. Мельникова // Проблемы прогнозирования и государственного регулирования социально-экономического развития. Материалы X международной научной конференции (Минск, 14–15 октября 2010г.). — Мн. : НИЭИ Министерства экономики Республики Беларусь, 2010 г. — Том 2. — Секция 1. — С. 75–78.
6. Планування місцевих бюджетів на основі програмно-цільового методу : навч. посіб. / [Під заг. ред. І. Ф. Щербини] ; ІБСЕД, Проект «Зміцнення місцевої фінансової ініціативи (ЗМФІ-ІІ) впровадження». — 3-тє видання, виправлене та доповнене. — К. — 2012. — 100 с.
7. Управління фінансовими ресурсами місцевого бюджету : Монографія / Л. Ф. Кондусова, І. І. Нескородєва, І. І. Алексєєнко та ін. — Х. : Вид. ХНЕУ, 2011. — 289 с.
8. Усков И. В. Программно-целевой метод планирования на местном уровне / И. В. Усков // Бизнесинформ. — 2010. — № 12. — С. 110–116.
9. Фролов С. М. Бюджетный менеджмент і проблеми розвитку прикордонних територій : Монографія / С. М. Фролов. — Суми : Вид-во СумДУ, 2010. — 316 с.
10. Яницкая С. Программно-целевой метод бюджетного планирования. Проблемы применения / С. Яницкая // Финансы. Учет. Аудит. — 2013. — № 1. — С. 30–32.

JEL CLASSIFICATION: E62, E63, H61

PRAGMATICS AND PROBLEMS OF IMPLEMENTATION OF PROGRAM-TARGET METHOD INTO THE BUDGETARY PROCESS

Nataliia V. TKACHENKO

Doctor of Science in Economics, Professor, Head of the Department of Finance, Cherkasy Institute of Banking of the University of Banking of the National Bank of Ukraine (Kyiv)

Summary. The differences between program-target and itemized budgeting methods are systematized. The advantages of program-target method of budget planning and features required for its application in Ukraine are identified.

Key words: *transfers, subventions, budget development, State Regional Development Fund, the socio-economic development of the regions, agreements on regional development, local borrowing.*

Modern state of budget system requires transparency and independence in the process of formation and use of budgets to improve the efficiency of public services. In the situation of budget crisis, radical measures should be introduced to reduce costs, while achieved level of budget services should be preserved.

Traditional methods of increasing the efficiency of budget expenditures (primarily, open competitions, strengthening of financial discipline and Treasury technologies) practically exhausted themselves and cannot solve the existing problems of budget imbalance or budget services quality lack.